

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Людмил Мартинов Малев
член на научно жури (зап. РД 38-120/06.03.2025 г.)
по конкурс за ДОЦЕНТ (ДВ бр. 5 от 17.01.2025 г.)
професионално направление 2.4 Религия и теология
(История на Съвременните православни църкви и История на
старокатолицизма)
обявен от Софийски Университет „Св. Климент Охридски”
Богословски факултет

Данни за конкурса

Първото заседание на научното жури бе проведено на 26.03.2025 г. На него беше представена кандидатурата на гл. ас. д-р Иван Кирилов Йовчев за доцент. Той е единствен участник в конкурса. Представената от него научна продукция, както и преподавателската му заетост съответстват на изискванията на актуалната нормативна уредба за заемане на академичната длъжност „доцент”. Въз основа на това, както и на останалия набор от документи за участие в конкурса констатирам, че процедурата е спазена.

Данни за кандидата

Гл. ас. д-р Иван Йовчев е преподавател в Богословския факултет на СУ „Св. Климент Охридски” - от 2013 г. като асистент, а от 2015 г. като главен асистент (прилож. Удостоверение от СУ). Придобил е магистърска степен по Философия в ЮЗУ (1995-2000 г.) Завършил е Богословие (2006 г.

бакалавър и 2008 г. магистър) в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. В периода 2009-2012 г. е докторант по Църковно право и след успешно написана и защитена дисертация му е присъдена ОНС „доктор“, по научно направление 2.4. Религия и теология (Диплома от СУ с № СУ2015-149/10.09.2015 г.) Дисертационният му труд е на тема: „Автономия – автокефалия и начин на провъзгласяването им (с оглед на Македонската схизма)“. Има две специализации в чужбина: 2004-2005 г. в Швейцария и 2011 г. в Германия.

В последните три години е бил с пълна аудиторна заетост (прилож. Служебна бележка от СУ). Към настоящия момент води лекционни курсове в бакалавърските и магистърските програми на Богословския факултет на СУ.

Освен сред академичната общност в България и извън нейните граници, гл. ас. д-р Иван Йовчев е известен и сред клира на БПЦ. За това способстват и научното му творчество и участието в редица междуцърковни форуми, комисии и лични контакти.

Това го прави разпознаваема личност с авторитет и висока оценка, каквито несъмнено трябва да притежава всеки хабилитиран преподавател.

Приложеният списък на цялото му научно творчество обема 5 страници.

Научна продукция и научни приноси

Кандидатът участва в конкурса със следната научна продукция: една монография, публикуван дисертационен труд, три студии и 13 статии. Монографията Старокатолическата църква – произход, доктрина и развитие, УИ „Св. Климент Охридски“, София, 2024, ISBN 978-954-07-5947-0, COBISS.BG-ID – 66955784, е най-крупният научен труд на д-р И. Йовчев в приложения от него Списък на публикациите, представени за участие в конкурса. Тя е посветена на Старокатолическата църква, нейното

възникване, история на разпространение и доктрина. Особено важен е акцентът върху отношенията ѝ с Българската православна църква и диалога помежду им, както и опитите да се доведат преговорите между тях до евентуално обединение. Авторът характеризира старокатолическото движение като ”последното по-голямо реформаторско течение, възникнало като протест против приетите на Първия Ватикански събор догмати за главенство и непогрешимост на папата”.

Д-р Йовчев е подходил по начин, твърде сполучлив за да постигне крайната цел на такъв вид изследване. Структурата включва предговор, увод, три глави, заключение, приложение и списък на източниците. В първите две части са посочени причините и мотивацията при избора на тема; целите, задачите и методите на изследването; неговият интердисциплинарен характер – основно в църковната история, но с досегателства и препратки към литургиката, догматиката и църковното право. Трите глави са озаглавени, съответно: „Историческо формиране на старокатолицизма”, „Старокатолическата църква в диалог с Православната църква и другите християнски изповедания” и „Спорни направления в учението на старокатолиците”. Формулировките напълно отговарят на съдържанието им. Използвам това последователно изписване, понеже то много ясно насочва не прочелите пълния текст на монографията към развитието на повествованието в трите глави – от исторически сведения към взаимните контакти и в крайна сметка към добър анализ и полемика, по отношение на особеностите и доктриналните характеристики на старокатолицизма, които възпрепятстват успешния резултат от диалога помежду им, въпреки че са налице множество положителни тенденции. В заключението на монографията се правят обобщения и се изтъкват основните изводи, налагащи се като резултат от задълбоченото изследване. Отново се акцентира върху причините да не се достигне до сериозно сближаване.

Документалното приложение е доста обемно – 50 страници. Това свидетелства за положения от И. Йовчев огромен и съвестен труд при издирването, анализирането и интерпретирането на избраните от него материали, в които той вижда засилен интерес от страна на Българската православна църква, подплатен с активно участие в между конфесионалния диалог. Дори и строго критично погледнато, трудно може да се посочи някое от тях, което да не е важно, да не е на мястото си и да не допринася за общия положителен резултат.

Към всички изтъкнати достойнства на този труд бих прибавил и неоспоримото умение на автора да пише с ясно изразен научен стил и език и в същото време повествованието е леко за четене и силно въздействащо. Посочените Извори и литература представляват една много важна и обемна част от монографията (13 страници). Достатъчно изчерпателна е и включва само източници и заглавия имащи пряко отношение към съдържанието, без да се преследва самоцелно увеличаване на техния брой. Обособени са следните раздели: извори, литература на кирилица, литература на латиница, електронни ресурси.

Останалите трудове, представени за участие в конкурса (3 студии и 13 статии) са публикувани в авторитетни научни сборници и списания, като някои са рецензирани. Това доказва тяхната стойност, приносен характер и висока оценка в научните среди. Прави впечатление широкото поле на неговия научен интерес, поради което трудно биха могли да бъдат тематично групирани. Преобладават публикациите, посветени на въпроси от християнството по българските земи и от живота на Българската православна църква. Но има и такива, които са в полето на Общата история на Църквата, както и касаещи между християнския диалог. По отношение на хронологичния обхват също се забелязва широк диапазон – от зората на християнството до сегашното му състояние.

Всичко това свидетелства за подготовката и уменията на д-р Йовчев. Безспорно става дума за един изключително ерудиран и подготвен учен богослов с широко научноизследователско поле. Това ме кара да бъда убеден, че кандидатът е напълно готов и достоен да се титлува със званието „доцент”.

В справките по конкурса кандидатът е посочил участие в научноизследователски проекти като член на екип и като ръководител. Взел е участие в авторитетни научни конференции и семинари (повечето от тях с международно участие). До голяма степен тази негова научна дейност ми е позната и отношението ми към нея е положително.

В края на тази част от рецензията ще припомня и наличието на още научни публикации и активности, изброени в справката, но невключени в списъка за конкурса.

Цялата научна продукция на гл. ас. д-р Йовчев е позната и оценена в специализираните среди, което личи от справката за цитируемостта.

Приноси

В справката за приносите д-р И. Йовчев е посочил пълната си активност като изследовател, преподавател, участник в проекти, ръководство на дипломанти, обществени и медийни изяви и др. Като рецензент, напълно приемам справката и нейното съдържание.

Най-напред бих изтъкнал, че самата внушителна научна продукция, обучените бакалаври и магистри, важните осъществени проекти и т.н., в съвкупност представляват най-съществения принос.

Конкретно от представените за конкурса научни публикации могат да бъдат посочени научни приноси в следните активности:

I. Съществена част от публикациите на гл. ас. д-р И. Йовчев е свързана с преподаваната от него дисциплина История на старокатолицизма, както и

на изследванията, спомогнали за нейното обособяване и включване в учебния план. Издирил е и е публикувал множество малко известни факти и архивни документи, което е добра предпоставка както за стойността на неговото научно творчество, за добър образователен процес, така и за включването и на други съвременни и бъдещи изследователи на темата.

В списъка са посочени три публикации строго по темата.

II. Целенасочено, обстойно и задълбочено изследване на между църковния диалог и конкретно на този със старокатолиците. На това са посветени три негови публикации.

III. Задълбочено проучване и детайлно презентирание на по-слабо засегнати църковни и богословски проблеми като: автономия и автокефалия; ставропигия; диптисите на православната църква, църковният календар. Това спомага за разясняването на тези понятия, статутни, отношения и т.н.

Посочените публикации тясно свързани с тази проблематика са десет.

IV. Не на последно място, цялостното научно творчество на д-р Йовчев е добра основа за изучаването, а и на иницирането и задълбочаването на между църковния диалог.

Преподавателска работа

В Богословския факултет на СУ кандидатът преподава и съответно е автор на лекционните курсове по широк кръг дисциплини от областта на историческото и практическото богословие.

Кандидатът участва в разработването на учебните планове и учебните програми. Бил е научен ръководител на дипломанти.

От приложената справка е видно, че има изискуемия хорариум.

Кандидатът е представил съответните справки и декларации за изпълнение на минималните изисквания, за оригиналност на научната продукция и липса на плагиатство и пълно покриване на изискванията и условията на

нормативните документи, уреждащи участието в конкурс за заемане на академична длъжност.

С гл. ас. д-р Иван Йовчев нямаме публикации в съавторство и не участваме съвместно в научни проекти.

Въз основа на изложеното по-горе подкрепям кандидатурата на гл. ас. д-р Иван Йовчев, ще гласувам с ДА и препоръчвам на Факултетния съвет на Богословския факултет на СУ „Св. Климент Охридски” той да бъде избран за доцент по професионално направление 2.4. Религия и теология (История на съвременните православни църкви. История на старокатолицизма).

Проф. д-р Людмил Малев